

Azərbaycan Respublikası adından

QƏRAR

Bakı şəhəri

İş № 2(102)-123/2019

07.01.2019

ALİ MƏHKƏMƏ

Azərbaycan Respublikası adından
Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin
Mülki Kollegiyasının

Q Ə R A R İ

07 yanvar 2019-cu il
şəhərində

İş № 2(102)-123/2019

Bakı

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Mülki Kollegiyasının hakimləri Nurməmmədov Əhməd Güləhməd oğlu (sədrlik edən və məruzəçi), Əhmədova Mehparə Tofiq qızı və Rüstəmov Əli Məhəmməd oğlundan ibarət tərkibdə, Novruzova Ülviyyə Alim qızının katibliyi,

İddiaçı «İddiaçı» Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin nümayəndəsi X1 və vəkili X2 iştirakı ilə,

Cavabdeh1 tərəfindən Bakı Apellyasiya Məhkəməsi mülki kollegiyasının 2(103)-1750/2018 nömrəli iş üzrə 31 iyul 2018-ci il tarixli qətnaməsindən verilmiş kassasiya şikayəti üzrə işə baxaraq,

Müəyyən etdi:

Bakı şəhəri Binəqədi rayon məhkəməsinin (hakim Tale Kərimov) 13 iyul 2017-ci il tarixli 2(001)-2558/2017 sayılı qətnaməsi ilə iddia qismən təmin edilərək iddiaçı «İddiaçı» ASC ilə Cavabdeh1 arasında 18 dekabr 2012-ci il tarixdə bağlanmış ***** sayılı kredit müqaviləsinin ləğv edilməsi, cavabdehlər Cavabdeh1 və Cavabdeh2 müştərək qaydada 1445,51 manat əsas kredit borcu, 385,47 manat faiz borcu, 10 manat dəbbə pulu olmaqla ümumilikdə 1840,98 manat məbləğində borc və məhkəmə xərclərinin 5,1 manat hissəsinin tutularaq iddiaçı «İddiaçı» ASC-yə ödənilməsi, məhkəmə xərclərinin qalan hissəsinin iddiaçının özünə aid edilməsi, tutmanın bank qarşısında ipoteka ilə yüklü edilmiş, Cavabdeh1 məxsus 2012-ci il buraxılışlı, “Nissan JUKE” markalı, **--*** dövlət qeydiyyat nişanlı, ***** ban, ***** mühərrik nömrəli, ağ rəngli avtomobillə yönəldilməsi, avtomobilin açıq hərracda satılması yolu ilə realizə edilməsi və satışdan əldə ediləcək məbləğdən iddia tələbi həcmində iddiaçının xeyrinə ödənilməsi, borc tam ödənildikdən sonra məbləğin qalan hissəsinin Cavabdeh1 qaytarılması, ipoteka predmetinin satışından əldə edilən vəsait borcun ödənilməsinə təmin etmədiyi halda qalıq borc məbləğinin cavabdehlər Cavabdeh1 və Cavabdeh2 müştərək qaydada tutularaq iddiaçı «İddiaçı» ASC-yə ödənilməsi qət edilmiş, iddia tələbi qalan hissədə rədd edilmiş və iş üzrə keçirilmiş ekspertiza tədqiqatının dəyərini təşkil edən 50 manatdan 8,25 manatın cavabdehlər

Cavabdeh1 və Cavabdeh2 müştərək qaydada, 41,75 manatın isə iddiaçı «İddiaçı» ASC-dən alınaraq dövlət büdcəsinə keçirilməsi qət edilmişdir.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsi mülki kollegiyasının (hakimlər Rəqib Qurbanov - sədrlik edən və məruzəçi, Etibar Nəbiyev, Azad İmanov) 31 iyul 2018-ci il tarixli qətnaməsi ilə iddiaçı «İddiaçı» ASC tərəfindən verilmiş apellyasiya şikayəti qismən təmin edilmiş, Bakı şəhəri Binəqədi rayon məhkəməsinin 13 iyul 2017-ci il tarixli qətnaməsi kredit müqaviləsi üzrə borcun tutulması və məhkəmə xərclərinin bölüşdürülməsi hissəsində ləğv edilmiş, həmin hissədə iddia qismən təmin edilmiş, cavabdehlər Cavabdeh1 və Cavabdeh2 müştərək qaydada 8706,83 manat əsas borc, 2321,82 manat faiz borcu, 144,03 manat cərimə borcu, cəmi 11172,68 manat məbləğində pul vəsaiti və ödənilmiş 31 manat məbləğində dövlət rüsumunun tutularaq iddiaçı «İddiaçı» ASC-yə ödənilməsi qət edilmiş, qalan hissədə həmin iddia tələbləri təmin edilməmiş, iş üzrə keçirilmiş məhkəmə ekspertizası tədqiqatlarının dəyəri olan cəmi 195 manat məbləğində pul vəsaitinin cavabdehlər Cavabdeh1 və Cavabdeh2 müştərək qaydada tutularaq dövlət büdcəsinə ödənilməsi qət edilmişdir.

İşin halları:

İddiaçı «İddiaçı» ASC cavabdehlər Cavabdeh1 və Cavabdeh2 qarşı iddia ərizəsi ilə məhkəməyə müraciət edərək Cavabdeh1 ilə aralarında bağlanmış 18 dekabr 2012-ci il tarixli ***** sayılı kredit müqaviləsinin ləğv edilməsi, həmin müqavilə əsasında hesablanmış 8712,28 manat əsas borcun, müqavilənin 4.2-ci bəndinə əsasən hesablanmış 2328,07 manat faiz borcu, müqavilənin 5.2-ci bəndinə əsasən hesablanmış 144,53 manat cərimə borcu olmaqla ümumilikdə 11184,88 manat məbləğində borcun və 31 manat məhkəmə xərclərinin cavabdehlər Cavabdeh1 və Cavabdeh2 birgə qaydada xeyrinə tutulması, tutmanın kreditin təminatı kimi Cavabdeh1 məxsus 18 dekabr 2012-ci il tarixli ***** sayılı ipoteka müqaviləsinə əsasən iddiaçı qarşısında kredit öhdəliyinin təminatı kimi ipoteka ilə yüklü edilmiş 2012-ci il buraxılışlı "NISSAN JUKE" markalı, **-*** dövlət qeydiyyat nişanlı, ağ rəngli avtomobilə yönəldilməsi, həmin avtomobilin açıq hərracda satışı yolu ilə realizə edilməsi və satışdan əldə ediləcək məbləğin cavabdehlərin borcuna yönəldilməsi, satışdan əldə olunan vəsait qətnamənin tam icra olunmasına kifayət etməzse qalıq borc məbləğinin cavabdehlərdən birgə qaydada tutulması barədə qətnamə qəbul edilməsini xahiş etmişdir.

İş üzrə yuxarıda göstərilən məhkəmə qərarları qəbul edilmişdir.

Kassasiya şikayətinin dəlilləri və kassasiya şikayətinə qarşı etiraz:

Cavabdeh1 kassasiya şikayəti verərək Bakı Apellyasiya Məhkəməsi mülki kollegiyasının 31 iyul 2018-ci il tarixli qətnaməsinin ləğv edilməsini xahiş etmişdir.

Kassasiya şikayəti onunla əsaslandırılmışdır ki, iş üzrə təyin edilmiş məhkəmə mühasibatlıq ekspertizasının rəyindən görünür ki, 18 dekabr 2012-ci il tarixli 02/1648 kredit müqaviləsinin və 04 sentyabr 2015-ci il tarixli sazişin şərtləri nəzərə alınaraq onun «İddiaçı» ASC-yə 27 fevral 2017-ci il tarixinə olan əsas kredit borcu 1445,51 manat, faiz borcu 385,47 manat olmaqla cəmi 1830,98 manat müəyyən edilmişdir. Apellyasiya instansiyası məhkəməsi heç bir əsas olmadan iş üzrə əlavə ekspertiza təyin etmiş və ekspert qarşısında onun tərəfindən ödənilmiş məbləğ nəzərə alınmadan borcun hesablanması barədə sual qoyulmuşdur. Bunun da nəticəsi olaraq qanunsuz rəy verilmiş və iddiaçının tələb etdiyi məbləğin təmin olunmasına nail olmuşdur. İş materiallarından da görüldüyü kimi banka olan əsas borc məbləği 1445,51 manat olmuşdur. Lakin apellyasiya instansiyası məhkəməsi onun tərəfindən ödənilmiş məbləğ nəzərə alınmadan rəyin verilməsi sualını qoymuş və bunun da nəticəsi olaraq qanunsuz rəy verilmişdir. Məhkəmə kollegiyası da öz növbəsində həmin qanunsuz

rəyi sübut kimi qəbul etmiş və bununla da onun hüquqlarını kobud şəkildə pozmuşdur. Ona görə də, qətnamə ləğv edilməlidir.

Tərəflərin izahatları:

İddiaçı «İddiaçı» Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin nümayəndəsi X1 və vəkili X3 məhkəmə kollegiyasının iclasında kassasiya şikayətini əsassız hesab edərək təmin edilməməsini, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsinin dəyişdirilmədən saxlanılmasını xahiş etdilər.

Məhkəmə kollegiyası iclasının yeri və vaxtı barədə lazımi qaydada məlumatlandırılmasına baxmayaraq iş üzrə cavabdehlər gəlmədikləri üçün və gəlməmələrinin səbəbləri barədə məlumat vermədiklərindən məhkəmə kollegiyası Azərbaycan Respublikası Mülki Prosessual Məcəlləsinin 415.3-cü maddəsinə əsasən işə cavabdehlərin iştirakı olmadan baxılmasını mümkün hesab etdi.

Hüquqi məsələlər:

Azərbaycan Respublikası Mülki Prosessual Məcəlləsinin 416-cı maddəsinə əsasən kassasiya instansiyası məhkəməsi apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən maddi və prosessual hüquq normalarının düzgün tətbiq edilməsini yoxlayır.

Qanunun tələbinə görə kassasiya instansiyası məhkəməsi işin faktiki hallarını araşdırmır, yəni işə baxan apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən sübut kimi qəbul olunan faktlara hüquqi qiymət vermir. Lakin apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən maddi və prosessual hüquq normalarının düzgün tətbiq olunub-olunmamasını yoxlamaq zərurətindən irəli gələrək, iş materiallarında olan sübutlara və hüquqi faktlara istinad etməsi kassasiya instansiyası məhkəməsinin faktiki halları araşdırma kimi qiymətləndirilməməlidir.

Məhkəmə kollegiyası məruzəçini, iddiaçının nümayəndəsinin və vəkilinin izahatlarını dinləyib, iş materiallarını və kassasiya şikayətinin dəlillərini nəzərdən keçirərək hesab edir ki, aşağıdakı əsaslara görə Bakı Apellyasiya Məhkəməsi mülki kollegiyasının 31 iyul 2018-ci il tarixli qətnaməsi dəyişdirilmədən saxlanılmalı, kassasiya şikayəti təmin edilməməlidir.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən işin müəyyən edilən hallarından görünür ki, «İddiaçı» ASC ilə Cavabdeh1 arasında 18 dekabr 2012-ci il tarixli 02/1648/AFS sayılı kredit müqaviləsi bağlanmış və həmin müqaviləyə əsasən Cavabdeh1 36 ay müddətinə illik 16 % ödəmək şərti ilə 20601 manat məbləğində kredit verilmişdir. Daha sonra həmin tərəflər arasında 04 sentyabr 2015-ci il tarixdə bağlanmış sazişə əsasən 18 dekabr 2012-ci il tarixli ***** sayılı kredit müqaviləsi restrukturizasiya olunaraq kredit müqaviləsinin 2.1 və 6.10-cu bəndlərinə dəyişiklik edilərək kredit müqaviləsi üzrə verilən kreditin ümumi məbləği əsas borcundan qalan 7264,76 manat, faiz borcundan 1676,98 manat və cərimə borcundan 298,26 manat olmaqla cəmi 9240 manat məbləğində kapitallaşdırılmış və kreditin müddəti 24 ay uzadılmışdır. Nəticədə Cavabdeh1 saziş bağlanan günə olan kredit borcunun əsas məbləği 22576,24 manat, kredit müqaviləsinin ümumi müddəti 60 ay təşkil etmişdir. Kredit müqaviləsinin təminatı kimi həmin tərəflər arasında 18 dekabr 2012-ci il tarixli ***** sayılı ipoteka müqaviləsi bağlanmış və həmin müqaviləyə əsasən Cavabdeh1 məxsus ban nömrəsi *****, mühərrik nömrəsi *****, ağ rəngli "Nissan JUKE" markalı, **--*** dövlət qeydiyyat nişanlı avtomobil bank qarşısında ipoteka ilə yüklü edilmişdir. Həmçinin kredit müqaviləsinin təminatı kimi «İddiaçı» ASC ilə Cavabdeh2 və Cavabdeh2 arasında 18 dekabr 2012-ci il tarixli 02/1648/AFS sayılı üçtərəfli zəminlik müqaviləsi bağlanmış və həmin müqaviləyə əsasən zəmin Cavabdeh2 borclu Cavabdeh1 bank qarşısında öhdəliklərini icra etməsi üçün məsuliyyəti öz üzərinə götürür və onunla birgə məsuliyyət daşıyır.

İddiaçı bildirmişdir ki, Cavabdeh1 kredit müqaviləsi üzrə öhdəliklərini lazımı qaydada icra etməmiş və onun əsas kredit borcu 8712,28 manat, faiz borcu 2328,07 manat, cərimə borcu 144,53 manat, cəmi borcu isə 11184,88 manat təşkil edir.

Cavabdehlər iddiaya etiraz edir və bildirmişlər ki, kredit müqaviləsi üzrə iddiaçı qarşısında yerinə yetirilməmiş öhdəlikləri qalmamış, götürülən kredit faizləri ilə birlikdə artıqlaması ilə banka qaytarılmışdır.

Cavabdeh1 həmçinin bildirmişdir ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi ekspertiza təyin edərək ekspert qarşısında onun tərəfindən 04.09.2015-ci il tarixdə ödənilmiş 9440,46 manat məbləğin nəzərə alınmadan rəy verilməsi barədə ekspert qarşısında sual qoyması və həmin ekspert rəyinə istinad etməsi düzgün olmamışdır.

Mülki Məcəllənin 421, 423, 739.1, 741, 462, 269.5, 317-ci maddələri və "İpoteka haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 33, 34.1.1-ci maddələrini rəhbər tutaraq apellyasiya instansiyası məhkəməsi hesab etmişdir ki, iddiaçı kredit müqaviləsinin ləğv edilməsi, kredit borcunun ödənilməsi və tələbin ipoteka predmetinə yönəldilməsini tələb etməkdə haqlıdır. Belə ki, Cavabdeh1 kredit müqaviləsi üzrə üzərinə götürdüyü öhdəliyə uyğun olaraq dövrü ödənişlər etməli olduğu halda müəyyən miqdar ödəniş etsə də, öhdəliyinə uyğun olaraq müəyyən edilmiş miqdarda və vaxtda tam ödəniş etməmiş və bununla da, öhdəliyin lazımcına icra etməməklə müqavilə şərtlərini əhəmiyyətli dərəcədə pozmuşdur.

Lakin apellyasiya instansiyası məhkəməsi hesab etmişdir ki, borcun tutulması hissəsində iddia qismən əsaslıdır.

Belə ki, birinci instansiya məhkəməsində iş üzrə məhkəmə-mühasibatlıq ekspertizası təyin edilmiş və 25 may 2017-ci il tarixli ***** sayılı ekspert rəyi verilmişdir. Həmin ekspert rəyindən görünür ki, borcunun 04.09.2015-ci il tarixdə 9440,46 manat ödəniş etdiyi göstərilmiş və kredit borcu buna əsasən hesablanmışdır.

Lakin hesabdən çıxarışdan görünür ki, həmin məbləğin yalnız 3003,49 manat olan hissəsi kredit ödənişi, qalan 6436,97 manat məbləğ isə kredit tranşı kimi göstərilmişdir.

Qeyd olunanlar və apellyasiya şikayətinin dəlilləri nəzərə alınaraq apellyasiya baxışı zamanı iş üzrə əlavə məhkəmə-mühasibatlıq ekspertizası təyin edilmiş və Məhkəmə Ekspertizası Mərkəzi tərəfindən 25 iyun 2018-ci il tarixli ***** sayılı rəy verilmişdir. Həmin rəyə əsasən Cavabdeh1 27.02.2017-ci il tarixədək banka olan borcu 11028,65 manat, o cümlədən əsas borc üzrə 8706,83 manat və faiz borcu 2321,82 manat təşkil edir.

Ona görə də məhkəmə hesab etmişdir ki, borcun tutulması hissəsində iddia qismən təmin edilməli və 8706,83 manat əsas borc, 2321,82 manat faiz borcu, 144,03 manat cərimə borcu cavabdehlər Cavabdeh1 və Cavabdeh2 müştərək qaydada tutularaq iddiaçı «İddiaçı» ASC-nin xeyrinə ödənilməlidir.

Məhkəmə kollegiyası mülki işdə olan sənədlərlə tanış olaraq və onları tədqiq edərək hesab edir ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən mülki işə baxılan zaman Mülki Prosessual Məcəllənin 14, 77, 88, 217 və 218-ci maddələrinin tələblərinə riayət edilmiş, habelə mübahisəli hüquq münasibətini tənzimləyən maddi hüquq normaları düzgün tətbiq olunmuşdur. Kassasiya şikayətinin dəlilləri apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsinin ləğv olunması və ya dəyişdirilməsi üçün əsas ola bilməz.

Kassasiya şikayətinin dəlilinə münasibətdə məhkəmə kollegiyası qeyd edir ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi cavabdeh tərəfindən ödənilmiş məbləği müəyyən etmək üçün əlavə məhkəmə mühasibatlıq ekspertizası keçirməkdə haqlı olmuşdur. Çünki iş materiallarında olan hesabdən çıxarışdan müəyyən edilir ki, 9440,46 manatın 3003,49 manatı ödəniş kimi kimi qeyd edilmiş, 6436,97 manat isə kapitallaşdırılaraq kredit borcuna əlavə edilmişdir. Ödənişin edildiyi tarixdə, yəni 04.09.2015-ci ildə tərəflər arasında kredit müqaviləsinin restrukturizasiyasına dair Saziş bağlanmışdır. Edilmiş 6436,97 manat ödəniş də bu Saziş çərçivəsində kapitallaşdırılmışdır.

MPM-in 102.1-ci maddəsinə əsasən ekspertin rəyi kifayət qədər aydın və ya tam olmadıqda, məhkəmə əlavə ekspertiza təyin edə bilər və onun keçirilməsini həmin və ya başqa ekspertə tapşıra bilər.

Odur ki, Bakı Apellyasiya Məhkəməsi mülki kollegiyasının 31 iyul 2018-ci il tarixli qətnaməsi dəyişdirilmədən saxlanılmalı, kassasiya şikayəti təmin olunmamalıdır.

Şərh edilənlərə əsasən və Azərbaycan Respublikası Mülki Prosessual Məcəlləsinin 416, 417 və 419-cu maddələrini rəhbər tutaraq, məhkəmə kollegiyası

Qərara alır:

Cavabdeh1 kassasiya şikayəti təmin edilmədən, Bakı Apellyasiya Məhkəməsi mülki kollegiyasının 2(103)-1750/2018 nömrəli iş üzrə 31 iyul 2018-ci il tarixli qətnaməsi dəyişdirilmədən saxlanılsın.

Qərar qəbul edildiyi andan qüvvəyə minir.

Sədrlik edən:

Əsli ilə düzdür

Ali Məhkəmənin hakimi

Əhməd Nurməmmədov